

Jak napsat kvalitní stížnost k ESLP

autor: Mgr. Ing. Jan Kratochvíl, LL.M, Ph.D.
publikováno: 24.02.2014

Informací v češtině o Evropském soudu pro lidská práva (dále také jen „ESLP“) a Evropské úmluvě o lidských právech (dále jen „Úmluva“) je již poměrně mnoho.

Již v roce 2000 vyšla, jako zvláštní číslo Bulletinu advokacie, Stručná rukojeť českého advokáta k Evropské úmluvě o lidských právech, která byla následně aktualizována, naposledy v březnu 2013.[\[1\]](#)

V roce 2011 vydala sama Rada Evropy v češtině Praktickou příručku k podmínkám přijatelnosti.[\[2\]](#)

V roce 2012 vyšel rozsáhlý komentář k Úmluvě.[\[3\]](#)

Tyto a další publikace obsahují vyčerpávající informace o řízení před ESLP, o podmínkách přijatelnosti, či obsahu jednotlivých chráněných práv. Tento článek má však poněkud jiný účel. A to snažit se popsat, **jak by měla vypadat kvalitní stížnost k ESLP z pohledu formálních náležitostí, své struktury a způsobu argumentace**. Článek je rozdělen na dvě části. První se zabývá formálními požadavky na stížnost k ESLP, které se s účinností od 1. 1. 2014 podstatně mění, a druhá na požadavky na strukturu a obsah stížnosti.

1. Formální požadavky

Informace, které bezpodmínečně musí každá stížnost obsahovat, jsou uvedeny v čl. 47 Jednacího řádu ESLP. Na stránkách ESLP je možné od 1. ledna 2014 nalézt tzv. „Pokyny pro vyplnění formuláře na stížnost“, které jsou dobrým prvotním zdrojem informací o tom, jak má stížnost vypadat. Lze tam nalézt i samotný formulář stížnosti, který vychází z čl. 47 Jednacího řádu. Vyplní-li tedy stěžovatel řádně všechny kolonky formuláře, měla by jeho stížnost mít všechny formální náležitosti. Formulář zatím bohužel není v českém jazyce přístupný v podobě, do které by bylo možno přímo vyplňovat údaje. Tento postup je zatím možný pouze pro několik pilotních zemí, avšak připravuje se i pro další.

Čl. 47 jednacího řádu je s účinností od 1. 1. 2014 podstatně novelizován. Těmto změnám by stěžovatelé a jejich právní zástupci měli věnovat zvýšenou pozornost, protože obsahují i několik novinek, v důsledku kterých může být stížnost, na rozdíl od předchozí úpravy, dokonce prohlášena za nepřijatelnou.

Rozsah povinných údajů ve stížnosti je užší, než tomu bylo doposud. Je nutno uvést: jméno, datum narození, státní příslušnost a adresu stěžovatele; údaje o právním zástupci, pokud ho stěžovatel má; označení smluvní strany, proti

keré je stížnost podána; stručné a čitelné vyličení skutkového stavu; stručný a čitelný popis namítaných porušení Úmluvy, včetně relevantních argumentů; a stručné a čitelné vyjádření o splnění podmínek přijatelnosti podle čl. 35 odst. 1 Úmluvy, tedy vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy a splnění šestiměsíční lhůty pro podání stížnosti. Stížnost musí být samozřejmě řádně podepsána.

Oproti dosavadnímu stavu nejsou vyžadovány některé osobní údaje, jako povolání stěžovatele. Také již není požadováno uvedení předmětu stížnosti, což byla pro mnohé naprosto mystická kolonka ve stížnostním formuláři, kdy nebylo jasné, co se do ní má napsat. Předmět stížnosti, ve smyslu čeho se stěžovatel domáhá, je totiž zřejmý jednak ze samotné Úmluvy, kde jsou vymezeny pravomoci ESLP (zejména že může pouze prohlásit, že bylo porušeno právo garantované v Úmluvě a případně dát spravedlivé zadostiučinění – viz čl. 41 Úmluvy), a jednak z popisu namítaných porušení Úmluvy.

Dále musí být ke stížnosti připojeny kopie (vůbec není třeba ověřené) vnitrostátních rozhodnutí v dané věci, případně dalších relevantních dokumentů na podporu stížnosti a samozřejmě plná moc, je-li stěžovatel právně zastoupen. Plná moc je nejlépe speciální, pro řízení před ESLP, jejíž vzor lze také nalézt na webových stránkách ESLP. Nicméně v odůvodněných případech ESLP akceptuje i obecnější plné moci.[\[4\]](#)

U podmínky vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy je nutno si uvědomit, že musí být splněna u všech jednotlivých stížnostních námitek, a ne pouze u stížnosti jako celku. Čili vnitrostátním orgánům, v českém kontextu zpravidla v poslední instanci Ústavnímu soudu, musí být předloženy všechny námitky na porušení lidských práv, které stěžovatel poté namítá u ESLP. Tak například, chce-li si stěžovatel ve Štrasburku stěžovat na to, že v trestním řízení před českými soudy bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces, protože prvoinstanční soud konal hlavní líčení v jeho nepřítomnosti (právo být přítomen jednání soudu ve své věci), protože soudce byl podjatý (právo na nestranný soud), a protože soud založil své rozhodnutí na důkazu, který nebyl před soudem vůbec proveden a obžalovaný se k němu nemohl vyjádřit (zásada kontradiktornosti), je nutné, aby všechny tyto tři námitky uplatnil již v ústavní stížnosti. Nestačí, pokud by ústavní stížnost byla podána obecně na porušení práva na spravedlivý proces a nebyla v ní uvedena například námitka, že stěžovatel nebyl přítomen u hlavního líčení. Ta by poté ve Štrasburku byla prohlášena za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy. Z tohoto důvodu je také nutné ke stížnosti k ESLP připojit i kopie opravných prostředků a zejména ústavní stížnosti, aby bylo zřejmé, že podmínka vyčerpání je splněna u všech uplatněných námitek.

Co se týče podmínky dodržení šestiměsíční lhůty pro podání stížnosti od posledního vnitrostátního opravného prostředku, čili zpravidla od doručení rozhodnutí o ústavní stížnosti, je třeba upozornit na následující zvláštnosti. **Lhůta**

je striktně šest měsíců a ESLP nemá žádnou pravomoc její zmeškání prominout. Bylo-li například rozhodnutí o ústavní stížnosti doručeno advokátovi stěžovatele 1. března, stížnost k ESLP je nutno odeslat nejpozději (poštovní razítko na obálce) 1. září. A to bez ohledu na to, zda náhodou na 1. září nepřipadá den pracovního volna. V takovém případě se lhůta do dalšího pracovního dne neprodlužuje![\[5\]](#)

Aby ESLP mohl vypočítat, kdy šestiměsíční lhůta počala běžet, je žádoucí, aby stěžovatelé jako přílohu stížnosti zasílali výpis z datové schránky, prokazující, kdy bylo jejich advokátovi doručeno rozhodnutí o ústavní stížnosti.

Jednací řád nově, což je zcela zásadní, spojuje s nesplněním těchto formálních požadavků na obsah stížnosti zásadní důsledky. Podle nového znění čl. 47 odst. 5.1 Jednacího řádu nesplnění formálních náležitostí stížnosti vede k tomu, že Soud se nebude stížností zabývat, pokud stěžovatel pro nesplnění podmínek nepodá dostatečné důvody. Čili taková stížnost nebude vůbec předložena soudci k posouzení a bude odmítnuta administrativně. Za dostatečný důvod může být považováno například to, že stěžovatel je omezen na osobní svobodě a nemá přístup k dokumentům, které je třeba ke stížnosti připojit.

Většina formálních vad stížnosti je sice zhojitelná, avšak otázkou je, zda přetížený ESLP bude stěžovatele nadále zvlášť vyzývat k nápravě těchto nedostatků. Může se také stát, že stěžovateli pouze přímo oznámí, že jeho stížnost je neprojednatelná.

S tím, zda stěžovatel bude mít možnost vady napravit, souvisí druhá podstatná změna účinná od 1. ledna 2014, a to, že **neúplná stížnost již nestaví šestiměsíční lhůtu pro podávání stížností.** Podle nového znění čl. 47 odst. 6 Jednacího řádu je za datum podání stížnosti považováno datum, kdy byla ESLP zaslána stížnost splňující všechny požadavky čl. 47 Jednacího řádu. Nově bude tedy prakticky vyloučena možnost podávání, v některé starší literatuře dokonce doporučovaného, tzv. úvodního dopisu, kde se pouze stručně formuloval obsah stížnosti, s tím, že bude v dodatečné lhůtě poskytnuté ESLP doplněn o všechny náležitosti stížnosti. Podle nové úpravy je zaslání takového dopisu bezpředmětné, když je stejně vyžadováno ve lhůtě šesti měsíců zaslání plně vyplněného formuláře se všemi náležitostmi. Dodatečná lhůta již poskytována nebude.

Součástí stížnosti nemusí být žádný petit, jak jej známe z vnitrostátního práva a který je třeba důležitý u ústavní stížnosti (viz § 34 zákona o Ústavním soudu). ESLP sám zná své pravomoci a ví, že může pouze konstatovat porušení práva. Není tedy nutné petit formulovat, protože ten by právě mohl znít pouze na konstatování porušení nějakého práva chráněného Úmluvou. Přitom porušení jakého práva stěžovatel namítá, je předmětem části stížnosti nadepsané právní argumentace.

Ve stížnosti ani není nutné uvádět žádost o spravedlivé zadostiučinění (čl. 41 Úmluvy). K jejímu případnému vyčíslení bude stěžovatel vyzván až v případě

komunikace stížnosti vládě u příležitosti výzvy k replice (viz čl. 60 odst. 2 Jednacího řádu). Přitom k případným nárokům formulovaným dříve, čili například ve stížnosti, se nepřihlíží a nebudou přiznány.

2. Struktura a obsah

Vedle nezbytných formálních požadavků na podání stížnosti by měla také mít řádnou strukturu. Nedostatky v tomto ohledu sice již neučiní stížnost neprojednatelnou, avšak mohou značně snížit její šance na úspěch. V praxi se bohužel lze často setkat se stížnostmi, které trochu připomínají příběh o pejskovi a kočičce, jak vařili dort,^[6]

– myšlenky do ní naházíme na různá místa a tak nějak doufáme, že z ní nakonec vypadne přesvědčující stížnost, která přiměje ESLP ke konstatování porušení Úmluvy. Jak však známe z pohádky, takový postup ke kýženému výsledku nevede. Výsledkem bývá spíše nevolnost.

Strukturu textu a jeho obsah není dost dobře možné od sebe oddělit. Struktura, tedy jaké části text obsahuje, jak je členěn apod., by měla vycházet z obsahu sdělení, tedy toho, co chci textem říci. Struktura textu je vlastně forma, do které je obsah sdělení zabalen a která by měla učinit tento text atraktivnější, v našem případě čitelnější, srozumitelnější a přesvědčivější, obdobně jako obal napomáhá prodeji výrobku. V důsledku tak obsah, co chci říci, by měl určovat formu, jak to říci.

Není předmětem tohoto článku obecně popisovat, jak by měl kvalitní právní text vypadat.^[7]

Nicméně stížnosti k ESLP mají určitá specifika a ta budou zmíněna.

Železným pravidlem každého právního podání je, že text musí být co nejvíce srozumitelný pro zamýšleného čtenáře. Tomu je nutno přizpůsobit jak strukturu stížnosti, tak její obsah. Argumentace Evropského soudu pro lidská práva je specifická, jak svým obsahem, tak i svou strukturovaností. Pokud chceme, aby naše stížnost byla co nejvíce srozumitelná, a v důsledku tak přesvědčivá pro soudce a právníky ve Štrasburku, musíme naši argumentaci této praxi ESLP přizpůsobit.

Způsob a forma argumentace používaná ESLP se odráží v jeho rozhodnutích. Ta jsou tak nejlepším vodítkem pro určení, jakou strukturu a obsah by měla dobrá stížnost mít. V češtině jsou vybrané přeložené rozsudky publikovány v dvouměsíčníku Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva. Veškeré rozsudky týkající se stížností proti Česku jsou poté překládány a zveřejňovány na webových stránkách www.justice.cz. Nejnázornější bude si strukturu a obsah stížnosti ilustrovat na nějaké konkrétní věci. Jako příklad si vezmeme nedávný rozsudek ve věci *Žáková proti České republice*, který se týkal porušení stěžovatelčina práva na ochranu majetku podle čl. 1 Protokolu č. 1.^[8]

Jádro stížnosti k ESLP, stejně jako jeho rozhodnutí, se dělí do dvou hlavních oddílů – popisu skutkových okolností a právní argumentace.

2.1 Skutkové okolnosti

Nejdříve by měl stěžovatel ve stížnosti vyličit stručně a srozumitelně podstatné skutkové okolnosti, na kterých se stížnost zakládá. Účelem této části stížnosti je rychlé uvedení čtenáře do problematiky a zdůraznění těch okolností, které stěžovatel považuje za podstatné pro úspěch své stížnosti.

Zde již je tedy předjímana určitá provázanost s další částí stížnosti – argumentací o porušených právech. Tak například ve věci *Žáková* je vidět, že podstatné pro rozhodnutí merita věci bylo chování orgánů veřejné správy vůči stěžovatelce. Proto shrnutí skutkových okolností v rozsudku se na toto jednání soustřeďuje (viz § 10-24).

Oproti tomu ve stížnosti by měla být pouze **velmi stručná pasáž týkající se obsahu vnitrostátních rozhodnutí** (§ 25-31 rozsudku ve věci *Žáková*). Důvodem je, že tyto stejně musí být ke stížnosti přiloženy, a tak jejich rozsáhlé převyprávění je zbytečná práce. Bohužel v řadě stížností, které k ESLP dorazí, právě k takové zbytečné práci dochází. V detailech u skutkových okolností je lépe pouze odkázat na přiložené dokumenty, zejména vnitrostátní rozhodnutí. Z nich bude ESLP beztak vycházet. K odchýlení se od skutkových závěrů učiněných na vnitrostátní úrovni dochází pouze zřídka a ESLP k tomu musí mít vždy dobré důvody.[\[9\]](#)

Čeští stěžovatelé mají občas tendenci vést rozsáhlou polemiku s vnitrostátními rozhodnutími na úrovni vnitrostátního práva. Snášejí řadu argumentů, proč jsou daná rozhodnutí špatná a proč vnitrostátní soudy špatně vyložily domácí právo. Ve valné většině případů je však taková argumentace nadbytečná, když v pravomoci ESLP není přehodnocovat závěry vnitrostátních soudů, týkající se skutkových okolností a výkladu domácího práva. Jak jsme již v minulosti uvedli s kolegou Majerčíkem: **stížnosti, namítající, že české soudy špatně vyhodnotily důkazy, že špatně interpretovaly zákon, že aplikovaly jiný právní předpis, než měly, budou ve Štrasburku prohlášeny bez bližšího zkoumání za zjevně neopodstatněné, protože staví Soud do pozice běžné odvolací, tzv. čtvrté instance** (v českém kontextu pak spíše páté).[\[10\]](#)

Je možno si povšimnout, že právě například ve věci *Žáková* ESLP shledal porušení Úmluvy, aniž by se jakkoliv vymezil proti vnitrostátním soudním rozhodnutím vydaným v téže věci a nijak nezpochybil jimi podaný výklad vnitrostátního práva. Pouze v § 95 poznamenal, že tento výklad v důsledku stěžovatelku zbavil možnosti účinně se bránit proti zásahu do svého práva na ochranu majetku. **ESLP tedy běžně bere výklad vnitrostátního práva tak, jak je podaný vnitrostátními soudy, a odchýlil by se od něj, pouze pokud by byl „arbitrární nebo zjevně nesmyslný“.**[\[11\]](#)

Pro přehlednost je také lepší shrnutí skutkových okolností ve stížnosti dále strukturovat. Například, vedl-li stěžovatel více řízení týkajících se předmětu stížnosti, je pro čtenáře přívětivější rozdělení textu do samostatných pododdílů. Viz například shrnutí faktů v rozsudku ESLP ve věci *Sýkora proti České republice*, kde je tato část rozdělena na řízení o zbavení stěžovatele způsobilosti k právním úkonům, řízení iniciované stěžovatelem proti státu o náhradě škody a řízení týkající se detence stěžovatele v psychiatrické léčebně, či ve věci *Budrevich proti České republice*, kde stěžovatel byl účasten dokonce osmi různých řízení a každé má ve shrnutí faktů v rozsudku ESLP samostatný oddíl.

V každém případě by skutkové okolnosti měly být v zásadě uváděny chronologicky. Pokud tomu tak není, tak stížnost působí zmateně a je velmi složité se v ní orientovat. Odůvodněnou výjimkou je právě zmíněné členění faktů na samostatné poddíly. V jejich rámci by však již opět fakta měla být uváděna v zásadě chronologicky.

2.2 Právní argumentace

Po části stížnosti vykládající skutkové okolnosti následuje nejdůležitější pasáž – samotná právní argumentace. Zásadní význam této části si však stěžovatelé ne vždy uvědomují. V podáních k ESLP se lze stále bohužel setkat s nešvarem, kdy se vyloží skutkový stav a následně řekne něco ve smyslu: „Stěžovatel je toho názoru, že tímto postupem vnitrostátních soudů bylo zasaženo do práva stěžovatele na spravedlivý proces.“ Takový postup je patrně doslovným důsledkem inkvizičního systému a tradované zásady, že „soud zná právo“.

Jak podotýkají Michal Bobek a Zdeněk Kühn, tak v tradičním pojetí zásady *iura novit curia* v kontinentálním systému práva „byla spolupráce procesních stran při hledání správného výkladu práva [...] nikoliv pouze zbytečná, ona by byla ve skutečnosti i škodlivá, protože strany by tak vstoupily do exkluzivní domény příslušného soudu.“^[12]

Dále uvádějí, že „podle kontinentální tradice strany poskytnou soudci fakta a ten na tato fakta samostatně aplikuje právo, které sám vyhledá“.^[13]

Podle těchto autorů se však situace v poslední době mění a „aktivnější role právních zástupců se stává nezbytnou“.^[14]

Tento závěr platí i pro stížnosti k ESLP.

I když ESLP má možnost si argumenty o porušení práva sám vymyslet, spoléhat se na to a ponechat celé nalézání práva na ESLP je značně riskantní. I když porušení Úmluvy v dané věci může být stěžovateli zřejmé, zdaleka tomu nemusí být u soudců a právníků ve Štrasburku, kteří nemusí být nutně myšlenkově „naladěni na stejnou strunu“. Případná domněnka advokáta, že přece soudci a právníci na ESLP jasně uvidí problém, je naivní. **Měl by to být právní zástupce,**

který daný případ detailně nastuduje a argumentačně vyloží, proč dané skutkové okolnosti vedou k porušení Úmluvy.

Navíc přetížený ESLP těžko bude zcela nahrazovat práci advokátů, jejichž úkolem je poskytovat právní pomoc.[\[15\]](#)

Pouhé převyprávění faktů není právní pomoc. K takové činnosti stěžovatel nepotřebuje advokáta se znalostí práva. Naopak právní argumentace, čili právní rada, je právě tou přidanou hodnotou, proč lidé právní zástupce se znalostí práva vyhledávají. K jakému porušení práv zakotvených Úmluvou došlo, je tedy třeba ve stížnosti vysvětlit co nejpřesněji. V žádném případě nestačí jen poukázat na daný článek Úmluvy.

Kvalitní právní argumentace, kterou by každá stížnost k ESLP měla obsahovat, vyžaduje dobrou znalost „práva Úmluvy“. Toto je tvořeno především judikaturou ESLP. Přečteme-li si samotnou hmotněprávní část Úmluvy, tedy čl. 2 až 18 plus příslušné články dodatkových protokolů, příliš se nedozvíme, konkrétně za jakých okolností dojde k porušení Úmluvy. Obdobně jako ústavněprávní normy, jsou práva v Úmluvě formulována velmi obecně. To vede až občas k názorům, že když začaly orgány Úmluvy na konci 50. let fungovat, tak žádné právo, podle kterého by měly rozhodovat, neexistovalo. To bylo třeba vytvořit až judikaturou. **A je to právě judikatura tvořená Evropským soudem pro lidská práva,**[\[16\]](#)

která tvoří „právo Úmluvy“, které je třeba znát a kterým je třeba argumentovat.[\[17\]](#)

ESLP funguje fakticky na systému precedentů. Pro něj jsou jeho předchozí rozhodnutí to „právo“, které je nutno aplikovat na skutkové okolnosti posuzované věci. **Argumentace předchozí judikaturou je tedy naprosto nezbytná.** Ve stížnostech proti Česku ji však bohužel nalezneme velmi zřídka.

Někteří stěžovatelé sice odkazují na rozhodnutí ESLP, ale tyto odkazy bývají často velmi obecné povahy. Tak například stěžovatel namítá porušení práva na kontradiktorní řízení před Ústavním soudem z toho důvodu, že mu nebylo zasláno k replice vyjádření dalších účastníků řízení, a odkáže na rozsudek ve věci *Barbera, M' essegué a Jabardo proti Španělsku*, 6. 12. 1988, č. 10590/83, kde ESLP dovodil, že čl. 6 odst. 1 Úmluvy zakotvuje také právo na kontradiktorní řízení, i když tam není explicitně zmíněno. Takový odkaz je však poměrně zbytečný. To, že čl. 6 chrání právo na kontradiktorní řízení, nikdo zpochybňovat nebude. To je u soudců a právníků na ESLP obdoba notoriety. Vhodnější by v takové situaci bylo, kdyby stěžovatel odkázal na rozhodnutí, kde se ESLP věnoval konkrétně tomuto problému, tedy nezaslání vyjádření protistrany k replice, a argumentoval, proč je jejich případ shodný s těmi, kde ESLP shledal porušení,[\[18\]](#)

a naopak v čem se odlišuje od těch rozhodnutí, kde k porušení Úmluvy nedošlo.[\[19\]](#)

Souvisejícím problémem obecných odkazů je také odkaz pouze na případ bez konkrétního odstavce. To také není vhodné, neboť to od čtenáře vyžaduje přečtení celého rozhodnutí a často velmi složitého vyhledávání, na který argument stěžovatel vlastně odkazuje. Proto tyto odkazy bez konkrétních odstavců lze doporučit pouze tam (samozřejmě za předpokladu, že odkazované rozhodnutí je strukturováno do paragrafů, což jsou všechny rozsudky a v poslední době i čím dál tím víc rozhodnutí), kde jde skutečně jen o obecnou citaci. Její užitečnost je však nutno vždy zvážit, jak je uvedeno výše.

Pro ilustraci, jak konkrétně mají být argumenty ve stížnosti strukturovány a jak mají vypadat, lze opět odkázat na rozsudek ESLP ve věci *Žáková*. **Zkoumání stížnosti na porušení negativních závazků u čl. 1 Protokolu č. 1 (právo na ochranu majetku) se skládá z pěti kroků:**[\[20\]](#)

a) Měl stěžovatel „majetek“, který je chráněn čl. 1 Protokolu č. 1, neboli je toto ustanovení Úmluvy vůbec aplikovatelné? b) Došlo k zásahu do tohoto majetku? c) Byl zásah v souladu se zákonem? d) Sledoval zásah veřejný zájem? e) Byla zachována spravedlivá rovnováha mezi tímto veřejným zájmem a ochranou práv jednotlivce, neboli byl zásah přiměřený? Ve věci *Žáková* vidíme, že Soud postupoval přesně takto, krok po kroku. Zkoumání ad a) lze nalézt v § 47-57, ad b) v § 58, ad c) § 83, ad d) § 84 a ad e) § 85-96. Tímto způsobem, tedy zmínit všech pět částí textu, by se měla vydat i kvalitně sepsaná stížnost na porušení negativních závazků čl. 1 Protokolu č. 1.

Analogicky tomu bude u všech jiných namítaných porušení Úmluvy. Osoba sepisující stížnost, zpravidla tedy právní zástupce stěžovatele, by si měl vždy nejdříve nastudovat, jaké kroky ESLP používá při přezkumu namítaných porušení Úmluvy, a poté postupovat ve stížnosti obdobným způsobem.

Z rozsudku *Žáková* lze také vidět, že ESLP často odůvodnění svého rozhodnutí (část Právní posouzení) dělí na oddíl obecných principů, tedy jakoby „právních norem“ relevantních pro daný případ, a poté aplikaci těchto principů na fakta stížnosti (viz § 79 a 82). Někdy jsou tyto části oddělené vlastními „mezinadpisy“, jindy nikoliv a aplikace obecných principů plynule navazuje bez nadpisu. Stížnost lze tedy strukturovat obdobně s tím, že stěžovatel začne relevantní judikaturou ESLP, a poté ukáže, jak mají být tyto principy z existující judikatury aplikovány v jeho věci.

Druhou možností, které také nelze nic vytknout a Soud ji někdy používá, je celistvá argumentace bez dělení na obecné principy a jejich aplikaci. Dochází tak k tomu, že odkazy na předchozí judikaturu (principy) jsou integrální součástí argumentace vztahující se konkrétně k daným skutkovým okolnostem.[\[21\]](#)

Někdy takový postup může být dokonce přehlednější a srozumitelnější, protože je jasné přesně, na jakém rozhodnutí ESLP se daný argument zakládá. Pokud bychom

totiž měli rozsáhlou část obecných principů, kde bychom shrnuli relevantní judikaturu ESLP, a následně jen argumentaci již bez odkazů na judikaturu, nemusí být vždy zřejmé, k jakému principu se daný argument vztahuje a čtenář se v takové argumentaci může lehce ztratit. Nakonec ESLP, i když se většinou drží dělení na obecné principy a jejich aplikaci, tak i v takových případech poté v části, kde aplikuje obecné principy na daný případ, odkazuje zcela běžně na judikaturu. Většinou tak v obecných principech najdeme skutečně jen ty principy nejobecnější[22] a většina odkazů na předchozí judikaturu je přímo navázána na skutkový stav dané věci.

3. Závěr

Způsob a strukturu argumentace, kterou používá ESLP, bychom mohli označit za jistý „jazyk“ Úmluvy. Je to způsob komunikace ESLP se světem, který používá ve svých rozhodnutích. Jazyk však neslouží pouze ke komunikaci navenek. V jazyce se zpravidla i myslí. Pokud chceme, aby nám adresát našeho projevu, tedy zde stížnosti k ESLP, co nejlépe rozuměl, je nejlepší taktikou mluvit jeho jazykem. Tak zajistíme, že naše argumenty budou nejen vyslyšeny, ale bude jim i porozuměno. Je tedy dobré věnovat patřičnou pozornost studiu „jazyka Úmluvy“, ve kterém ESLP přemýšlí a kterým ho nejefektivněji můžeme přesvědčit o správnosti našeho názoru. **Struktura a obsah stížností kopírující praxi ESLP, spolu s absencí formálních nedostatků, je základem kvalitní stížnosti.**

Autor, asistent soudce Ústavního soudu ČR, pracoval čtyři roky jako právník v Kanceláři Evropského soudu pro lidská práva. Veškeré zde prezentované názory jsou však striktně osobními názory autora. Článek je aktuální k 25. 11. 2013.

[1]Hubálková, Eva: Stručná rukojeť českého advokáta k Evropské úmluvě o lidských právech, Bulletin advokacie/zvláštní číslo – říjen 2000 a zvláštní číslo – březen 2013.

[2]Dostupné na http://echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_CES.pdf

[3]Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M.: Evropská úmluva o lidských právech. Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2012.

[4]Srovnej *Diallo proti České republice*, 23. 6. 2011, č. 20493/07, § 42-43.

[5]Viz rozhodnutí velkého senátu ve věci *Sabri Güneş proti Turecku*, 29. 6. 2012, č. 27396/06.

[6] Viz Josef Čapek: Povídaní o pejskovi a kočičce.

[7] V češtině lze doporučit především tyto učební texty: Maxim Tomoszek, Martin Kopa a Zuzana Adameová: Moot court ve výuce práva: metodická příručka pro studenty i pedagogy, Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta, Olomouc 2012, kapitola č. 4 Písemná argumentace pro studenty, dostupný na <http://www.pf.upol.cz/menu/struktura-pf/centra/centrum-pro-klinicke-pravni-vzdelavani/moot-court-ve-vyuce-prava/>; Bobek, Michal: Praktické minimum pro psaní odborného právního textu, a Peterková, Magdaléna: Psaní právních dokumentů. Obojí in: Učebnice Kurz právnických dovedností, <http://www.pf.upol.cz/menu/struktura-pf/centra/centrum-pro-klinicke-pravni-vzdelavani/kurz-pravnicky-dovednosti/>.

[8] *Žáková proti České republice*, 3. 10. 2013, č. 2000/09, v češtině dostupné zde: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=390&d=332665>.

[9] Srovnej například rozsudek ve věci *Jirsák proti České republice*, kde při posuzování stížnosti na špatné podmínky ve věznici Soud zcela vyšel z vnitrostátních rozhodnutí tyto podmínky popisující a neakceptoval odlišná fakta předložená stěžovatelem (5. 4. 2012, č. 8968/08, např. § 70).

[10] Jan Kratochvíl, Lubomír Majerčík: Neviditelná většina: osud českých stížností před ESLP, *Bulletin advokacie*, č. 4/2011, str. 19.

[11] Např. *Khamidov proti Rusku*, 15. 11. 2007, č. 72118/01, § 170.

[12] Bobek, M., Kühn, Z. a kol.: *Judikatura a právní argumentace*, 2. vydání, Auditorium, Praha 2013, str. 177.

[13] *Ibid.*, str. 178.

[14] *Ibid.*, str. 180.

[15] Viz také § 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

[16] Pomineme-li dnes již velmi řídkou relevantní judikaturu bývalé Evropské komise pro lidská práva, která zanikla v roce 1998.

[17] K Úmluvě existuje bezpočet komentářů, v kterých lze judikaturu nastudovat. Například v angličtině: Harris, D., O'Boyle, M., Bates, E., Buckley, C.: *Law of the European Convention on Human Rights*, 2nd ed., Oxford University Press, Oxford 2009; Leach, P.: *Taking a Case to the European Court of Human Rights*, 2nd ed., Oxford University Press, Oxford 2005; Ovey, C., White, R. C. A.: *European Convention on Human Rights*, 4th ed., Oxford University Press, Oxford 2006; Van Dijk, P., Van Hoof, F. et al. (eds.): *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights*, 4th ed., Intersentia, Antwerpen 2006; Reid, K.: *A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights*, 3rd ed., Thomson, London 2007; v němčině: *Europäische Menschenrechtskonvention: EMRK-Kommentar*, 3. vyd., Engel, Kehl am Rhein 2009; Karpenstein, U., Mayer, F. (eds.): *EMRK - Konvention zum Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten*, C. H. Beck, München 2012; Meyer-Ladewig, J. *EMRK Europäische Menschenrechtskonvention: Handkommentar*, 3. vyd., Nomos, Baden-Baden 2011; v polštině: Garlicki, L. (ed.): *Konwencja o Ochronie Praw*

Czlowieka i Podstawowych Wolnosci, C. H. Beck, Warszawa 2010; či v češtině: Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M.: Evropská úmluva o lidských právech. Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2012.

[18]Z nedávných rozhodnutí např. *BENet Praha, spol. s r. o. proti České republice*, 24. 2. 2011, č. 33908/04 a další, § 139-146.

[19]Např. *Holub proti České republice*, 14. 12. 2010, č. 24880/05.

[20]Viz také Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M.: Evropská úmluva o lidských právech. Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, str. 1256.

[21]Viz např. *Sýkora proti České republice*, 22. 11. 2012, č. 23419/07, § 100-113.

[22]Příkladem je opět věc *Žáková*, § 79-81.